

**ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Приймальна комісія**

**ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступників на навчання за
освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст»
за спеціальностями 071 Облік і оподаткування,
072 Фінанси, банківська справа та страхування
(на основі здобутого ОКР «Кваліфікований робітник»)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для прийому осіб, які на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» вступають для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», Правилами прийому передбачений конкурсний відбір за результатами фахового вступного випробування.

Метою фахового вступного випробування є перевірка і оцінка теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів, встановлення рівня їх знань з базової фахової дисципліни, їх відповідності вимогам стандарту якості освіти, положенням про ступеневу освіту, навчальним планам і програмам підготовки фахівців.

Програма фахового вступного випробування для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» складається з пояснювальної записки, змісту тем навчального матеріалу базової навчальної дисципліни, переліку питань, критеріїв оцінювання фахового вступного випробування та рекомендованої літератури.

Програма створена у відповідності зі змістом базової профільної дисципліни спеціальності в частині фундаментальної та професійно-практичної підготовки, а саме дисципліни «Бухгалтерський облік».

У процесі підготовки до фахового вступного випробування рекомендується користуватися основною літературою, яку подано наприкінці програми.

Фахове вступне випробування проводиться усно.

Програма містить критерії оцінювання. Конкурсний бал обчислюється за стобальною шкалою.

ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації

Історія розвитку бухгалтерського обліку. Становлення обліку на українських землях. Види обліку в єдиній системі народногосподарського обліку. Поняття та необхідність бухгалтерського обліку. Мета його ведення. Функції та завдання бухгалтерського обліку. Користувачі бухгалтерської інформації. Види бухгалтерського обліку: фінансовий, управлінський (внутрішньогосподарський), податковий. Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, передбачені Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та національними Положеннями

(стандартами) бухгалтерського обліку. Якісні характеристики фінансової звітності. Основні засади організації обліку на підприємстві. Фактори впливу на організацію облікового процесу. Форми організації б/о на підприємстві. Права та обов'язки головного бухгалтера. Облікова політика підприємства: поняття та призначення; фактори, які враховують при виборі облікової політики; умови внесення змін до неї; питання, які висвітлюються в ній.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Сутність предмету бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку. Господарські засоби підприємства. Джерела утворення господарських засобів. Групи господарських процесів діяльності підприємства: придбання, виробництво, реалізація. Результати діяльності підприємства, як об'єкт предмету бухгалтерського обліку. Поняття методології. Розуміння методу обліку. Елементи методу бухгалтерського обліку. Оцінка. Калькуляція. Бухгалтерські рахунки. Подвійний запис. Документування. Взаємозв'язок оцінки і документації на різних етапах облікового процесу. Інвентаризація. Бухгалтерський баланс. Звітність. Взаємозв'язок методу бухгалтерського обліку і облікової політики підприємства.

Тема 3. Бухгалтерський баланс

Термін “баланс”. Примітивний приклад балансу. Поняття господарських засобів. Джерела їх утворення. Власний капітал та позикові кошти. Співвідношення між ними. Коефіцієнт незалежності фірми від кредиторів. Групи господарських засобів: ті, які знаходяться в обігу та необігові. Співвідношення між ними. Балансове рівняння. Стаття – основний елемент балансу. Активні та пасивні статті. Розділи балансу. Господарські операції, згруповані за їх впливом на бухгалтерський баланс.

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Поняття та призначення рахунків бухгалтерського обліку. Схематичне представлення рахунку: дебет, кредит, обороти і сальдо. Зв'язок рахунків з балансом. Активні, пасивні, активно-пасивні рахунки. Їх будова. Кінцеве сальдо активних та пасивних рахунків. Зміст записів на активно-пасивному рахунку. Система подвійного запису. Поняття бухгалтерської проводки. Прості та складні бухгалтерські проводки. Багаторядні, збірні бухгалтерські проводки. Синтетичні та аналітичні рахунки. Рахунки другого порядку. Зв'язок між синтетичним рахунком, його субрахунками та аналітичними рахунками. Поняття та призначення синтетичного та аналітичного обліку. Відомості, їх види. Оборотні відомості за рахунками синтетичного обліку. Оборотні відомості за рахунками аналітичного обліку. Шахові відомості.

Тема 5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація

Сутність та значення документів. Поняття “уніфікація” та “стандартизація”. Неуніфіковані та нестандартизовані документи. Бланки суворої звітності. Класифікація документів за різними ознаками: за призначенням, характером документованих операцій, за обсягом операцій, за способом використання, місцем складання, за кількістю відображених об'єктів

господарської операції, за технікою складання. Опрацювання документів: перевірка документів, їх розцінка, групування документів, однорідних за економічним змістом, проставлення у документах кореспонденції рахунків, відображення даних документів в облікових реєстрах. Організація документообігу, його значення. Поточні та постійні архіви. Видача та вилучення документів з підприємства. Зникнення та знищення документів. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку. Мета, завдання та види інвентаризації. Обов'язковість проведення інвентаризації. Причини виникнення розбіжностей між обліковими даними про стан господарських засобів та їх фактичної наявності. Інвентаризація матеріальних цінностей. Порядок проведення інвентаризації грошових коштів. Інвентаризація основних засобів. Проведення інвентаризації незавершеного виробництва. Оформлення висновків та пропозицій інвентаризаційної комісії.

Тема 6. План рахунків бухгалтерського обліку

Поняття про план рахунків бухгалтерського обліку. Плани рахунків, що застосовуються в Україні. Десятковий принцип побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій. Структура плану рахунків. Узгодженість плану рахунків з фінансовими звітами. Зміст класифікації рахунків бухгалтерського обліку. Ознаки їх класифікації. Класифікація за економічним змістом. Класифікація за призначенням і структурою. Поділ рахунків стосовно бухгалтерського балансу. Призначення рахунку бухгалтерського обліку. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за призначенням.

Тема 7. Форми бухгалтерського обліку

Поняття форми бухгалтерського обліку. Види форм. Вибір форми та можливість її зміни. Поняття облікового реєстру. Класифікація облікових реєстрів: за зовнішнім виглядом, за видами бухгалтерських записів, за обсягом змісту, за побудовою. Основні вимоги до складання облікових реєстрів. Помилки під час реєстрації господарських операцій, способи їх виправлення. Розкриття інформації про помилки в примітках до річної фінансової звітності. Суть та принципи меморіально-ордерної форми обліку. Спрощений різновид меморіально-ордерної форми обліку – Журнал-Головна. Переваги та недоліки меморіально-ордерної форми. Суть та особливості журнальної форми. Автоматизована форма обліку, її принципи. Технологічний процес обробки даних, його етапи. Спрощена форма. Реєстри при спрощеній формі бухгалтерського обліку. Загальні правила організації та ведення обліку за даної форми.

Тема 8. Облік господарських процесів

Поняття та роль основних засобів в господарській діяльності підприємства. Порядок обліку основних засобів на підприємстві: рахунок 10 “Основні засоби” та його субрахунки, значення рахунку 15 “Капітальні інвестиції”. Поняття, роль амортизації основних засобів. Порядок її нарахування. Відображення інформації про основні засоби в Балансі. Облік придбання підприємством матеріалів. Відображення в обліку витрат на їх

доставку. Характеристика субрахунку 201 “Сировина і матеріали”. Облік витрачання матеріалів. Документальне оформлення цього процесу. Відображення нарахування заробітної плати на рахунках бухгалтерського обліку. Характеристика субрахунків рахунку 66 “Розрахунки з оплати праці”. Нарахування на заробітну плату та утримання з неї. Характеристика рахунку 65 “Розрахунки за страхуванням”.

Тема 9. Основи бухгалтерської (фінансової) звітності

Звітність як економічна категорія та звітність як елемент бухгалтерського обліку. Органічний зв'язок між бухгалтерським обліком та звітністю. Класифікація звітності за різними ознаками: залежно від джерел інформації та показників звітності, за характером направлення та використання, за об'єктом показників, за рівнем узагальнення інформації, за строками подання, за способом складання, залежно від періоду, який охоплює звітність, за способом відправлення. Поняття фінансової звітності та ціль її складання у відповідності до ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність”. Користувачі фінансової звітності. Якісні характеристики фінансової звітності: доступність, доречність, достовірність, порівнянність. Принципи складання фінансової звітності. Елементи фінансових звітів. Статті, що формують елементи фінансових звітів. Склад фінансової звітності. Їх значення. Етапи складання, строки затвердження та подання підприємством фінансової звітності. Оприлюднення звітності.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Загальні поняття про облік та його роль у системі управління.
2. Види господарського обліку.
3. Поняття про бухгалтерський облік.
4. Фінансовий, управлінський та податковий як види бухгалтерського обліку.
5. Функції бухгалтерського обліку та вимірники, що в ньому використовуються.
6. Принципи бухгалтерського обліку та звітності в Україні.
7. Об'єкти і предмет бухгалтерського обліку.
8. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.
9. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.
10. Поняття та вибір облікової політики підприємства.
11. Поняття бухгалтерського балансу, його значення та використання в управлінні.
12. Побудова балансу. Актив і пасив.
13. Склад засобів і джерел підприємства, їх характеристика.
14. Статті балансу, їх оцінка та групування.
15. Зміни в балансі, зумовлені господарськими операціями.
16. Поняття про рахунки, їх будова.
17. Активні та пасивні рахунки, порядок запису на них.
18. Рахунки синтетичного та аналітичного обліку.
19. Взаємозв'язок між системою рахунків і балансом. Заключний баланс і закриття рахунків.
20. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за економічним змістом.

21. Класифікація рахунків стосовно бухгалтерського балансу.
22. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за призначенням.
23. Поняття про План рахунків бухгалтерського обліку.
24. Характеристика будови Плану рахунків бухгалтерського обліку.
25. Подвійний запис та кореспонденція рахунків. Прості та складні бухгалтерські проводки.
26. Оборотні відомості, їх види та контрольне значення.
27. Оборотні відомості по синтетичним рахункам: зміст, види та побудова.
28. Оборотні відомості по аналітичним рахункам, їх зміст та побудова.
29. Поняття облікових реєстрів бухгалтерського обліку.
30. Види облікових реєстрів.
31. Техніка облікової реєстрації.
32. Поняття форми бухгалтерського обліку.
33. Порядок організації меморіально-ордерної форми бухгалтерського обліку.
34. Форма бухгалтерського обліку Журнал-Головна.
35. Порядок організації журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку.
36. Комп'ютерна технологія організації бухгалтерського обліку.
37. Форми бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва.
38. Методика виправлення помилок у бухгалтерському обліку.
39. Документація, її суть і значення, вимоги до змісту.
40. Класифікація бухгалтерських документів.
41. Порядок опрацювання документів.
42. Організація документообігу на підприємстві.
43. Зберігання документів.
44. Інвентаризація, її значення, види.
45. Порядок проведення інвентаризації.
46. Суть і значення оцінки у бухгалтерському обліку.
47. Види оцінки та види вартості, принципи оцінки об'єктів обліку.
48. Поняття про калькулювання та собівартість, види витрат і види собівартості.
49. Методи калькулювання та види калькуляцій.
50. Облік надходження на підприємство основних засобів.
51. Облік амортизації основних засобів підприємства.
52. Облік надходження на підприємство матеріалів.
53. Облік витрат матеріалів на підприємстві.
54. Облік оплати праці на підприємстві і пов'язаних з нею розрахунків.
55. Облік процесу виробництва на підприємстві.
56. Облік процесу витрачання у виробництві.
57. Поняття "звітність", класифікація звітності.
58. Сутність та значення бухгалтерської звітності, вимоги до її складання.
59. Порядок складання, затвердження та подання фінансової звітності.
60. Дати характеристику процесу інвентаризації перед формування річної фінансової звітності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у строки та згідно з Правилами прийому.

Вступне випробування за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста проводиться усно та містить завдання з навчального курсу «Бухгалтерський облік», який є нормативною складовою освітньо-професійної програми підготовки кваліфікованого робітника. Пакет завдань для проведення фахових випробувань містить 30 варіантів.

Кожен варіант складається з 3-ох завдань:

- завдання 1 та 2 - теоретичні;
- завдання 3 - практичне та спрямоване на перевірку вміння відображати записи на рахунках обліку та узагальнювати облікову інформацію.

Фахове вступне випробування оцінюється за стобальною шкалою.

Загальний бал визначається як середньоарифметичне балів за окремі завдання варіанту. Округлення до цілого проводиться за математичними правилами округлення.

Знання вступника по окремих завданнях оцінюються так:

- 0 балів – вступник не дав відповідь на завдання або не має уявлення про об'єкт вивчення (питання).

- 5 балів – вступник не дав відповідь на завдання, має досить поверхнєве уявлення про об'єкт вивчення (питання).

- 10 балів – вступник має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення (питання), не може відтворити основні поняття.

- 20 балів – вступник має слабкі знання про об'єкт вивчення (питання), не нечітко відтворює основні поняття.

- 30 балів – вступник має уявлення про об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, може навести деякі елементарні основні визначення, виявляє здатність елементарно викласти думку.

- 40 балів – вступник має уявлення про об'єкт вивчення, відтворює незначну частину навчального матеріалу, може навести деякі елементарні основні визначення, виявляє здатність елементарно викласти думку.

- 50 балів – вступник має уявлення про об'єкт вивчення, відтворює менше половини навчального матеріалу, може навести деякі елементарні основні визначення, виявляє здатність елементарно викласти думку.

- 60 балів – вступник знає (відтворює) приблизно половину навчального матеріалу, знає тільки основні визначення та поняття, їх зміст та може дати їм пояснення, але допускає незначні помилки, може за зразком повторити відповідну операцію.

- 65 балів – вступник знає (відтворює) приблизно половину навчального матеріалу, знає тільки основні визначення та поняття, їх зміст та може дати їм пояснення, але допускає незначні помилки. Але не вміє самостійно аналізувати, узагальнювати, робити висновки. У відповіді може бути порушена послідовність викладення навчального матеріалу, можуть бути помилки у формулюванні складних теоретичних положень.

- 70 балів – вступник знає і розуміє більше половини навчального матеріалу, знає основні положення, визначення та поняття, їх зміст та може дати їм пояснення, може частково самостійно аналізувати, узагальнювати, робити висновки. У відповіді немає порушень в послідовності, але можуть бути помилки у формулюванні складних теоретичних положень.

- 75 балів – вступник правильно та логічно відтворює навчальний матеріал, знає основні та допоміжні визначення, їх зміст та може дати їм пояснення, може самостійно аналізувати, узагальнювати та робити висновки, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження викладених думок. Але відповідь має деякі незначні неточності.

- 80 балів – вступник правильно та логічно відтворює навчальний матеріал, знає основні та допоміжні визначення та поняття, їх зміст, може дати їм пояснення, може встановлювати найсуттєвіші зв'язки між явищами, фактами. Може самостійно аналізувати, узагальнювати, робити висновки. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження викладених думок. Відповідь виконана у повному обсязі і логічно побудована. У відповіді відчуються необхідні навички та вміння при рішенні практичних питань.

- 85 балів – вступник вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує отримані знання в дещо змінених ситуаціях, вміє узагальнювати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження викладених думок. У відповіді відчуються необхідні навички при вирішенні практичних завдань.

- 90 балів – вступник володіє глибокими і міцними знаннями, застосовує отримані знання в нестандартних ситуаціях, вміє узагальнювати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження викладених думок. Критично оцінює окремі нові факти і явища.

- 95 балів – вступник володіє глибокими і міцними знаннями, застосовує отримані знання в нестандартних ситуаціях, вміє узагальнювати і систематизувати інформацію. Критично оцінює окремі нові факти і явища, ідеї, виявляє особисту позицію щодо них. Суттєвим моментом відповіді вступника повинен бути зв'язок теорії з практикою, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

- 100 балів – вступник володіє глибокими, міцними, узагальненими, дієвими знаннями предмету, виявляє неординарні творчі здібності, аргументовано застосовує отримані знання в нестандартних ситуаціях, самостійно знаходить джерело інформації, узагальнює і систематизує її, може самостійно ставити та розв'язувати проблеми. Переконаливо аргументує особисту позицію, узгоджуючи її з отриманими знаннями та загальними цінностями, розвиває свої обдарування та нахили.

Особи, рівень знань яких оцінений нижче як 24 бали, до участі у конкурсі для зарахування на навчання не допускаються.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.
3. Положення по документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88.
4. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637.

5. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженої наказом МФУ від 02.09.2014 р. № 879.
6. Постанова “Про порядок визначення збитків від розкрадання, недостачі, знищення (псування) матеріальних цінностей”, затверджена КМУ від 22.01.96 р. № 116.
7. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою КМУ від 28.02.2000 р. № 419.
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.99 р. № 291.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291.
10. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом МФУ від 27.06.2013 р. № 635.
11. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом МФУ від 15.06.2011 № 720.
12. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Мінфіну України від 29.12.2000 р. № 356.
13. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Мінфіну України від 25.06.2003 р. № 422.
14. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом МФУ від 30.09.2003 р. № 561.
15. Методичні рекомендації по обліку запасів, затверджені наказом МФУ від 10.01.2007 р. № 2.
16. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом МФУ від 28.03.2013 р. № 433.
17. Білоусько В.С., Беленкова М.І. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. Посібник. – К.: Алерта, 2010. – 404 с.
18. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 912 с.
19. Васюта-Беркут. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. посібник. – К.: МАУП, 2010. – 102 с.
20. Верига Ю. Бухгалтерський облік: Навч. пос. – К.: ЦУЛ, 2008. – 400 с.
21. Ганін В.І. Теоретичні основи бухгалтерського обліку: Навч. пос. – К.: ЦУЛ, 2008. – 336 с.
22. Жадько К.С., Семенюта В.В., Олійник Л.Ш. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
23. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посіб. – К.: Центр навч. літ., 2011. – 669 с.
24. Остап'юк М.Я., Лучко М.Р. Історія бухгалтерського обліку: Навч. пос. – К.: Знання, 2009. – 278 с.
25. Островерха Р.Е. Організація обліку: Навч. Посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 408 с.
26. Плиса В.Й., Плиса З.П. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. /В.Й. Плиса, З.П. Плиса. - Київ: Каравела, 2010. – 482 с.
27. Хомин П.Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: Навч. посібник. – К.: “Видавничий дім “Професіонал”, 2009. – 320 с.
28. Чебанова Н.В. Самовчитель з бухгалтерського обліку. – К.: Фактор, 2008. – 384 с.